

Raadsvoorstel

Datum gemeenteraad: 13 november 2018
Portefeuillehouder: P.J. Verheij

Datum voorstel: 6 november 2018
Auteur: D.B. van der Graaf
Samenlevingsagenda: ja

Onderwerp:

Effect-indicatoren Samenlevingsagenda 2018-2022

Voorstel:

1. *In te stemmen met het voorstel effect-indicatoren begroting 2019 (zie bijlage 3) en vast te stellen:*
 - a. *De kolom 'Hoe meten: kwantitatief / kwalitatief / beide?'*
 - b. *De effect indicatoren in de kolom 'kwantitatief meten', met uitzondering van 1) de onderzoeksvraag bij gezondheid en preventie (naar indicator over (relatieve) doorstroom naar dure zorg), 2) de lege cellen in de tabel bij spoor 3 (bij 'blijven in Alblasserdam' en 'verbeteren woonaanbod') en bij spoor 4 (bij alle locomotieven)*
2. *In te stemmen met het in dit raadsvoorstel opgenomen procesvoorstel om te komen tot:*
 - a. *Een indicator over (relatieve) doorstroom naar dure zorg voor de locomotief 'gezondheid en preventie'*
 - b. *Een uitwerking van de kwalitatieve onderzoeksvraag voor de locomotieven:*
 - i. *Versterken centrumfunctie*
 - ii. *Gezondheid en preventie*
 - iii. *Kwaliteit buitenruimte*
 - iv. *Veiliger Alblasserdam*
 - v. *Blijven in Alblasserdam*
 - vi. *Verbeteren woonaanbod*
 - vii. *Stimuleren ondernemersklimaat*
 - c. *Nog vast te stellen streefwaarden (harde norm / richting of relatief t.o.v. anderen)*

Inleiding

Op grond van art. 2 lid 1 van de financiële verordening stelt de raad bij aanvang van iedere raadsperiode een programma-indeling vast voor die raadsperiode. In de begroting 2019 is een voorstel voor de nieuwe programma-indeling voor de raadsperiode 2018-2022 opgenomen. Dit betreft de volgende programma-indeling:

1. Actiever, zorgzamer & ondernemender
2. Buiten beter
3. Beter wonen & bereikbaar
4. Dienstverlening en bestuur
5. Solide financieel beleid

Op grond van art. 2 lid 2 stelt de raad per programma de kernthema's (= prioriteiten) vast voor de raadsperiode en/of het begrotingsjaar. In de begroting 2019 zijn 18 kernthema's (= prioriteiten) opgenomen. Dit betreft de 14 locomotieven uit de eerste aanzet voor de Samenlevingsagenda die de raad op 10 juli 2018 heeft vastgesteld. In de begroting 2019 zijn nog 4 aanvullende prioriteiten opgenomen voor 'fundament' dat in de Samenlevingsagenda is genoemd: dit betreft de prioriteiten dienstverlening, bestuur, communicatie en woonlasten.

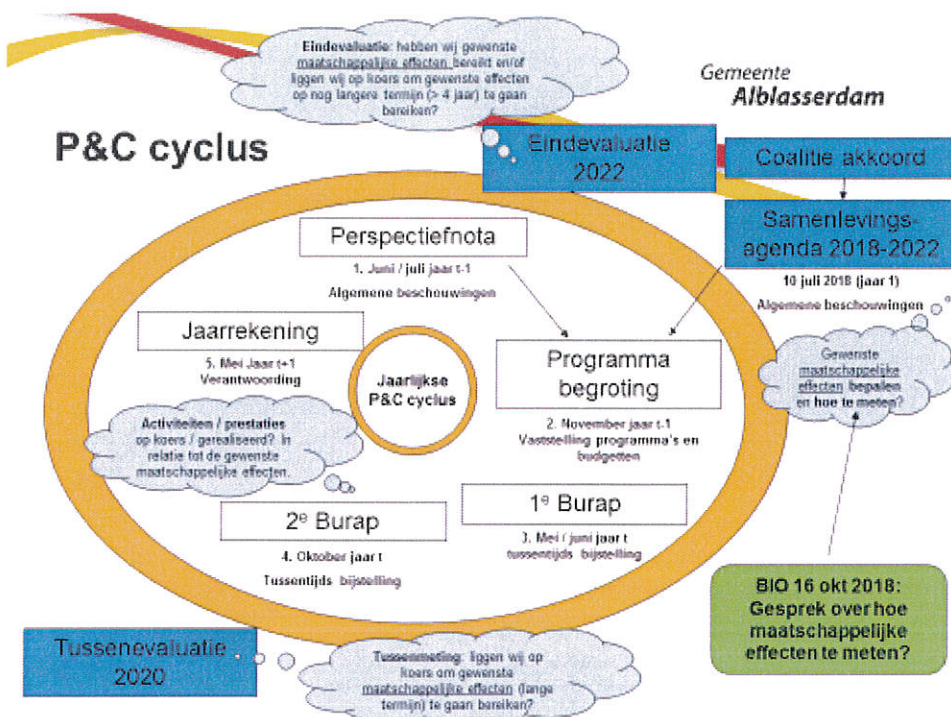
Op grond van art. 2 lid 3 stelt de raad per programma indicatoren vast voor het meten en afleggen van verantwoording over de beoogde maatschappelijke effecten (= effect-indicatoren) en de te leveren goederen en diensten (= prestatie-indicatoren).

Op 16 oktober jl. is in een werksessie met de raad gesproken over effectindicatoren voor de Samenlevingsagenda 2.0. Door de concerncontroller is in deze werksessie uitleg gegeven over effectindicatoren in relatie tot de begroting (de presentatie is opgenomen in de bijlage bij dit voorstel). De relatie is weergegeven in het volgende plaatje:

In de bijeenkomst van 16 oktober 2018 is aan de hand van een tijdlijn een toelichting gegeven op de momenten in de P&C cyclus waarop de raad in gesprek gaat met het college over de indicatoren. De effect-indicatoren hebben vooral betrekking op de beoogde maatschappelijke effecten die wij op de lange termijn beogen (2 tot 4 jaar of zelfs langer). In de tussenevaluatie (2020) en eindevaluatie (2022) kan worden beoordeeld of wij op koers liggen om de beoogde effecten te gaan realiseren of dat ze zijn gerealiseerd. Voor de wagons zal jaarlijks in de 2e bestuursrapportage verantwoording worden afgelegd door het college over de stand van zaken met betrekking tot de prestaties door de status aan te geven met een inhoudelijke toelichting (zie ook voorbeeld in 2e bestuursrapportage 2018).

Deze tijdlijn kan als volgt worden weergegeven:

Het gesprek met de raad over effect-indicatoren is gevoerd aan de hand van de volgende hulpvragen:

- Wilt u voor dit gewenst maatschappelijk effect 1) kwantitatief meten, 2) kwalitatief meten of 3) een combinatie van beide?
- Zijn één of meer van de verplichte indicatoren (BBV) en/of de gekozen indicatoren 2014-2018 geschikt als indicator voor dit gewenst maatschappelijk effect?
- Kwalitatief meten: wat zou u willen meten? (richting gevend voor uitwerking onderzoeksvraag)
- Wilt u streefwaarde benoemen? Zo ja: harde norm, richting of relatief t.o.v. anderen?
- Wilt u de nulmeting uit de vorige periode (2014-2018) nog hanteren of is een nieuwe nulmeting gewenst voor deze indicator?

Beoogd resultaat

Op dinsdag 13 november 2018 behandelt uw raad de Begroting 2019. In de begroting die door het college is aangeboden zijn nog niet de effect-indicatoren opgenomen. Met uw raad is afgesproken om op 16 oktober 2018 een werkbijeenkomst te hebben over effect-indicatoren en na die bijeenkomst zal het college een voorstel over de effect-indicatoren aan uw raad voorleggen ter behandeling gelijktijdig met de Begroting 2019 op 13 november 2018.

De raad wil met de effect-indicatoren meten of de gewenste maatschappelijke effecten worden bereikt in deze raadsperiode of dat wij op koers liggen dat in een volgende collegeperiode te realiseren. Het college zal in de tussenevaluatie (2020) en eindevaluatie (2022) hierover verantwoording afleggen. In de begroting en jaarrekening (tijdens deze collegeperiode) zullen de nulmeting en meest recente metingen ook worden opgenomen.

Het doel is om bij de begrotingsbehandeling op 13 november 2018:

- Een aantal effect-indicatoren, die nu al kunnen worden vastgesteld, door uw raad te laten vaststellen;
- Uw raad te laten instemmen met een procesvoorstel om nog te komen tot een aantal effect-indicatoren inclusief het opstellen van een onderzoeksvraag om deze (kwalitatieve) effect-indicatoren te kunnen meten.

Argumenten

1.1 Lessen trekken uit Evaluatie Samenlevingsagenda 2014-2018

Uit de evaluatie van de Samenlevingsagenda 2014-2018 bleken een aantal lessen te trekken ten aanzien van effect-indicatoren. Dit betrof vooral de volgende lessen:

- De aandacht is vooral uitgegaan naar 'prestaties' i.p.v. duiding en conclusies over de 'bereikte maatschappelijke effecten'
- Sluiten de effect-indicatoren wel voldoende aan op te bereiken maatschappelijke effecten. Bijvoorbeeld ingezet op een kwalitatieve beweging en kwantitatief gemeten.
- Zorg voor draagvlak voor de effect-indicatoren bij raad, college en organisatie.
- Voor gericht onderzoek uit bij kwalitatieve indicatoren.

In de evaluatie is de volgende aanbeveling voor een volgende periode meegegeven:

- Zorg ook in de volgende periode voor borging van de manier van werken in de jaarlijkse P&C cyclus. Uit deze periode trekken wij de les dat de aandacht vooral is uitgegaan naar de 'prestaties' en dat tussentijds nog geen duiding is gegeven aan en conclusies zijn getrokken over de bereikte effecten. Bij deze evaluatie bleek dat de gekozen 'effect indicatoren' niet altijd aansluiten op het te bereiken effect. Bij sommige prioriteiten hebben wij bijvoorbeeld ingezet op een kwalitatieve beweging terwijl wij kwantitatief meten. Dit vraagt in een volgende periode om aan de voorkant kritisch na te denken over de effectindicatoren waarmee kwalitatief en kwantitatief wordt gemeten. Zorg dat deze indicatoren breed worden gedragen door raad, college en ambtelijke organisatie. Bij kwalitatieve indicatoren moet gericht onderzoek worden gedaan. Mocht gaandeweg blijken dat de betreffende indicator niet meer voldoet, dan moeten we daar duidelijk over rapporteren en nieuwe indicatoren die beter passen benoemen.

Met de werkbijeenkomst op 16 oktober 2018 is een eerste stap gezet om invulling te geven aan het creëren van draagvlak bij de raad voor de effect-indicatoren.

1.2 Denk aan de voorkant kritisch / zorgvuldig na over de effectindicatoren waarmee kwalitatief en kwantitatief wordt gemeten

Tijdens de werksessie zijn ook niet alle gewenste maatschappelijke effecten besproken, maar is een selectie gemaakt. Op deze avond is voor de volgende prioriteiten gesproken over effect-indicatoren:

• Tafel 1	Spoor 1 en 5	centrumplan en ondernemersklimaat
• Tafel 2	Spoor 1	gezondheid en preventie
• Tafel 3	Spoor 2	kwaliteit buitenruimte en veiligheid
• Tafel 4	Spoor 3	verbeteren woningaanbod en energietransitie

De uitkomsten van de werksessie van 16 oktober 2018 zijn samengevat in bijlage 2. Deze bijlage geeft per locomotief (= gewenst maatschappelijk effect) inzicht in:

- Het corresponderende maatschappelijke effect uit de Samenlevingsagenda 2014-2018;
- De in de vorige periode gehanteerde indicatoren;
- Relevante conclusies uit de evaluatie Samenlevingsagenda 2014-2018 bij deze indicatoren;
- Opsomming relevante verplichte indicatoren op grond van de verslaggevingsregels, het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV);
- De uitkomsten van de werkbijeenkomst van 16 oktober 2018 (alleen voor de besproken onderwerpen).

Naast de opbrengst van de werksessie is ook een eerste aanzet opgenomen voor een voorstel aan de raad, waarin is weergegeven:

- Of wij kwantitatief, kwalitatief of beide willen meten;
- Suggestie voor de kwantitatieve indicatoren;
- Suggestie voor de kwalitatieve indicatoren (richting geven voor de uit te werken onderzoeksvraag);
- Bij een aantal onderwerpen al een suggestie voor de streefwaarde (harde norm, richting of relatief).

Voor een aantal onderwerpen kunnen de indicatoren die de volgende periode zijn gehanteerd (deels) weer worden gehanteerd. Voor een aantal onderwerpen is de suggestie om meer kwalitatief te meten en zal een onderzoeksvraag nader moeten worden uitgewerkt. Dit betreft vooral de volgende onderwerpen / prioriteiten:

- Versterken centrumfunctie
- Gezondheid en preventie
- Kwaliteit buitenruimte
- Veiliger Alblasserdam
- Blijven in Alblasserdam
- Verbeteren Woningaanbod
- Stimuleren ondernemingsklimaat

Het uitvoeren van kwalitatieve onderzoeken (met interactie met de samenleving) brengt ook kosten met zich mee. Hoeveel is echter nog onbekend. Daarvoor zal de onderzoeksvraag uitgewerkt moeten worden en zullen offertes voor het onderzoek bij OCD of externe bureaus moeten worden opgevraagd. Mogelijk kunnen meerdere onderwerpen in één onderzoek worden gecombineerd, bijvoorbeeld dat alle hiervoor genoemde onderwerpen in een bewonerspanel en/of ondernemerspanel in één uitvraag worden onderzocht.

Verder zijn er nog een aantal nieuwe prioriteiten deze collegeperiode, waarvoor nog geen voorstel is uitgewerkt. Hiervoor zal nog onderzocht moeten worden welke indicatoren passend en beschikbaar zijn. Dit betreft de onderwerpen / prioriteiten:

- Versterken positie Alblasserdam in OV-netwerk
- Bereikbaarheid (regionaal en lokaal)

In bijlage 3 is een voorstel opgenomen voor effectindicatoren, die nu al vastgesteld kunnen worden, en is voor m.n. de kwalitatieve indicatoren benoemd wat wij willen meten (richting gevend voor de nog uit te werken) onderzoeksvraag.

Het college pakt de verdere uitwerking van a) een indicator over (relatieve) doorstroom naar dure zorg voor de locomotief 'gezondheid en preventie', b) het kwalitatieve onderzoek en c) het benoemen van streefwaarden graag verder op met een (vertegenwoordiging van de) raad. Bij Uitvoering (hierna) is hiervoor een procesvoorstel opgenomen. Richting de tussenevaluatie in 2020 is er ook meer tijd om tot een gedragen voorstel op deze onderdelen te komen.

Kanttekeningen

1.1 Voor het meten van effecten is ook tijdig een nulmeting nodig

Aandachtspunt is wel om ook een startpunt (= nulmeting) vast te stellen ten opzichte waarvan het beoogd effect zal worden gemeten. Indien bestaande indicatoren worden gehanteerd waarop al metingen plaatsvinden dan kan een bestaande meting alsnog als nulmeting worden gehanteerd. Indien specifiek (nieuw) onderzoek noodzakelijk is dan kan een nulmeting pas worden uitgevoerd nadat de indicator is vastgesteld door uw raad.

Financiën

Aan dit voorstel zijn nog geen kosten verbonden. Aan het uitvoeren van m.n. kwalitatieve effect-metingen, maar ook aan specifieke kwantitatieve metingen (die niet uit openbare bronnen blijken) zijn kosten verbonden. In een definitief uit te werken voorstel zal ook inzichtelijk worden gemaakt wat de kosten zullen zijn en of deze uit bestaande budgetten gedekt kunnen worden of dat de raad daarvoor aanvullend budget beschikbaar zal moeten stellen.

Uitvoering

Het volgende vervolgproces wordt voorgesteld:

- Uitkomsten werksessie 16 oktober 2018 over effect-indicatoren in de raad bespreken bij de begrotingsbehandeling op 13 november 2018;
- Het college stelt de raad voor op 13 november 2018 (zie beslispunt 1 hiervoor) in te stemmen met het voorstel effect-indicatoren begroting 2019 (zie bijlage 3) en vast te stellen:
 - De kolom 'Hoe meten: kwantitatief / kwalitatief / beide?'
 - De effect indicatoren in de kolom 'kwantitatief meten', met uitzondering van 1) de onderzoeksvraag bij gezondheid en preventie (naar indicator over (relatieve) doorstroom naar dure zorg), 2) de lege cellen in de tabel bij spoor 3 (bij 'blijven in Alblasserdam' en 'verbeteren woonaanbod') en bij spoor 4 (bij alle locomotieven)
- Het college stelt de raad voor (zie beslispunt 2 hiervoor) dat het college de verdere uitwerking van a) een indicator over (relatieve) doorstroom naar dure zorg voor de locomotief 'gezondheid en preventie', b) het kwalitatieve onderzoek en c) het benoemen van streefwaarden oppakt met een (vertegenwoordiging van de) raad. Doel van dit vervolg is om te komen tot:

- Een indicator over (relatieve) doorstroom naar dure zorg voor de locomotief 'gezondheid en preventie'
 - Een uitwerking van de kwalitatieve onderzoeksvraag voor de locomotieven:
 - Versterken centrumfunctie
 - Gezondheid en preventie
 - Kwaliteit buitenruimte
 - Veiliger Alblasserdam
 - Blijven in Alblasserdam
 - Verbeteren woonaanbod
 - Stimuleren ondernemersklimaat
 - Nog vast te stellen streefwaarden (harde norm / richting of relatief t.o.v. anderen)
- Het OCD zal als kennispartner worden betrokken bij de uitwerking van dit voorstel.
- Uiterlijk in het 1^e kwartaal 2019 zal het college een voorstel over deze verdere uitwerking aanbieden aan de raad.

Communicatie

Dit voorstel heeft betrekking op een specifiek onderdeel in de begroting 2019, de effect-indicatoren. Het voorstel wordt in de raad behandeld gelijktijdig met de begrotingsbehandeling op 13 november 2018. Over de begroting 2019 is in oktober 2018 al een persbericht verstuurd door het college. Tijdens de begrotingsbehandeling op 13 november 2018 biedt het college een burgerbegroting 2019 aan de raad aan. Deze burgerbegroting 2019 wordt ook gepubliceerd in de Klaroen.

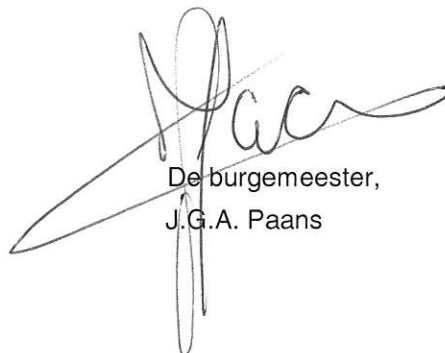
Bijlagen

1. Presentatie werkbijeenkomst gemeenteraad effectindicatoren 16 oktober 2018
2. Uitkomsten werkbijeenkomst effect-indicatoren 16 oktober 2018
3. Voorstel effect-indicatoren Samenlevingsagenda 2018-2022

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders

De secretaris,
S. van Heeren

De burgemeester,
J.G.A. Paans